

2025:1

EN TID AV FÖRVÄNTAN, VÄNTAN OCH OSÄKERHET

En analys av skillnader i unga kvinnors och mäns ekonomi

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, februari 2025

Rapport 2025:1

Dnr: ALLM 2024/11

Omslagsfoto: Jöran Fagerlund, Jämställdhetsmyndigheten

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Peter Vikström, Avdelningschef

Telefon 031-392 90 00

INNEHÅLL

Förord	5
Sammanfattning	6
Unga i arbetslivet	7
Ungas sysselsättning.....	7
Arbetslöshet.....	10
Socialt kapital och anställningsbarhet.....	14
Ungas skulder och sparande	16
Skulderna och skuldbeloppen ökar	16
Könsnormer om den finansiella förmågan.....	18
Ungas ekonomi och hälsa.....	20
Inkomster och ekonomisk standard.....	20
Oro och ångest påverkar	24
Slutsatser	27
Ojämsställda förutsättningar till arbete och inkomst.....	27
Skuldbeloppen ökar för unga kvinnor	27
Tidig ohälsa påverkar övergången till vuxenlivet.....	28
Referenser	29

FÖRORD

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att följa och analysera utvecklingen mot de jämställdhetspolitiska målen. Det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet utgår från att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor till betalt arbete och ekonomisk självständighet. Denna rapport beskriver områden som situationen på arbetsmarknaden, skuldsättning samt kopplingen mellan ekonomi och hälsa för unga i Sverige. Därigenom beskrivs hur förutsättningarna för ekonomisk jämställdhet påverkas av könsnormer som tar sin form redan i ung ålder. Rapporten bidrar till att fylla kunskapsluckor om unga som är i början av sin etablering på arbetsmarknaden och hur möjligheterna ser olika ut beroende på kön. Resultaten visar att situationen för unga personer på arbetsmarknaden är ett särskilt viktigt område att analysera och bevaka och att det behövs både jämställdhetsperspektiv och intersektionella perspektiv i analysen då unga är en långt ifrån homogen grupp. Inte minst eftersom den ekonomiska ojämställdheten och inkomstgapet mellan kvinnor och män grundläggs i tidig ålder.

Göteborg, februari 2025

Peter Vikström, Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Denna rapport ger en överblick över kunskapsläget relaterat till unga¹ kvinnors och mäns ekonomi. Jämställdhetsmyndigheten har tagit fram underlaget inom ramen för det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. De områden vi undersökt är olika aspekter av ojämställdhet kopplade till ungas situation på arbetsmarknaden, skuldsättning samt relationen mellan ekonomi och hälsa. Syftet med den här fördjupade analysen av gruppen unga är att fylla en kunskapslucka inom området ekonomisk jämställdhet. De faktorer som formar ekonomin i ung ålder skapar grunden för ungas framtida etablering och trygghet. Därför är det viktigt att förstå de olika förutsättningarna för kvinnor och män i ett tidigt stadie av livet.

Inträdet på arbetsmarknaden är en utmaning för dagens unga. På en alltmer kunskapsintensiv arbetsmarknad är erfarenhet och utbildning viktigare än tidigare. Samtidigt har tillfälliga anställningar blivit vanligare över tid och det har blivit svårare att få fasta heltidsanställningar. Tillgången till sociala nätverk och kontakter är viktiga för vägen in på arbetsmarknaden och olika förutsättningar ger olika möjligheter för olika grupper av unga. Inkomstskillnader etableras tidigt och mäns förvärvsinkomster är genomgående högre än kvinnors, även bland unga vuxna.

Skuldbeloppen ökar bland unga och framför allt hos unga kvinnor. De vanligaste orsakerna till skuldsättning skiljer sig mellan kvinnor och män och digitala plattformar har särskilt stor påverkan på ungas konsumtion. Normativa uppfattningar om mäns finansiella förmåga skapar könsspecifika mönster som påverkar både kvinnor och män negativt. Det syns bland annat i hur investeringar redan i yngre åldrar etableras som en manlig domän och att kvinnor är mer osäkra på sin ekonomiska kunskap. Samtidigt som män uppfattas ha bättre finansiell förmåga än kvinnor är de skuldsatta i högre utsträckning och har i vissa avseenden högre riskbenägenhet som kan leda till ekonomiska problem.

En osäker ekonomi riskerar att skapa förhöjda nivåer av oro och ångest, vilket särskilt syns hos unga kvinnor. Det kan handla om oro för att inte klara löpande utgifter eller att den sociala tillvaron blir lidande till följd av att dra in på kostnader. Att uppleva ohälsa på grund av en pågående otrygg situation är inte heller ett isolerat fenomen. Tidigare upplevelser av osäkra arbetsformer eller diskriminering påverkar hälsan framåt, också för dem som lyckats skaffa sig en trygg anställning. Unga som tidigt hamnar i skuldsättning riskerar att fastna i en ond cykel som skapar social isolering och psykisk ohälsa. När unga och framför allt unga kvinnor upplever stress i allt yngre ålder försvåras övergången till arbetslivet, där upplevelsen av krav och förväntan skapar en ohållbar arbetssituation.

¹ Beroende på källa skiljer sig definitionen av gruppen "unga", men sammantaget täcker underlaget in personer mellan 15 och 29 år.

UNGA I ARBETSLIVET

Att ta steget från skola eller högre utbildning in i arbetslivet utgör ett kritiskt moment i en ung människas liv. En anställning kan fungera som såväl en trygghet som en källa till oro beroende på arbetsvillkor och arbetstidens omfattning. Det här kapitlet presenterar de faktorer som forskning och tidigare rapporter pekat ut som avgörande för förutsättningarna på arbetsmarknaden för olika grupper av unga kvinnor och män. Det innefattar skillnader i anställningsformer och vilka yrken unga kvinnor och män utbildar sig till eller arbetar inom. Utöver det använder vi arbetsmarknadsstatistik för att beskriva skillnader i unga kvinnors och mäns nivåer av arbetslöshet.

Ungas sysselsättning

Majoriteten av alla unga är sysselsatta² och antalet är fler för samtliga i övre 20-årsåldern. Majoriteten som tillhör gruppen Studerande är 20–24 år och antalet minskar med nästan två tredjedelar i den äldre åldersgruppen. Bland studerande är det fler kvinnor än män oavsett ålder. Arbetslöshetstalen för unga män är högre än för unga kvinnor. Dock är antalet arbetslösa unga män relativt lika i en jämförelse av de två åldersgrupperna, medan antalet arbetslösa kvinnor är högre i åldern 25–29 år.

Figur 1. Arbetsmarknadsstatus för unga kvinnor och män. Antal. 2023.

	Kvinnor		Män	
	20–24 år	25–29 år	20–24 år	25–29 år
Sysselsatta	178 971	237 670	201 662	259 981
Arbetslösa	9 746	13 775	15 489	15 098
Studerande	64 758	24 426	58 274	21 514
Sjuka	5 574	6 507	6 718	7 820
Övriga	21 815	26 242	28 863	27 614
Totalt	280 865	310 616	311 005	332 022

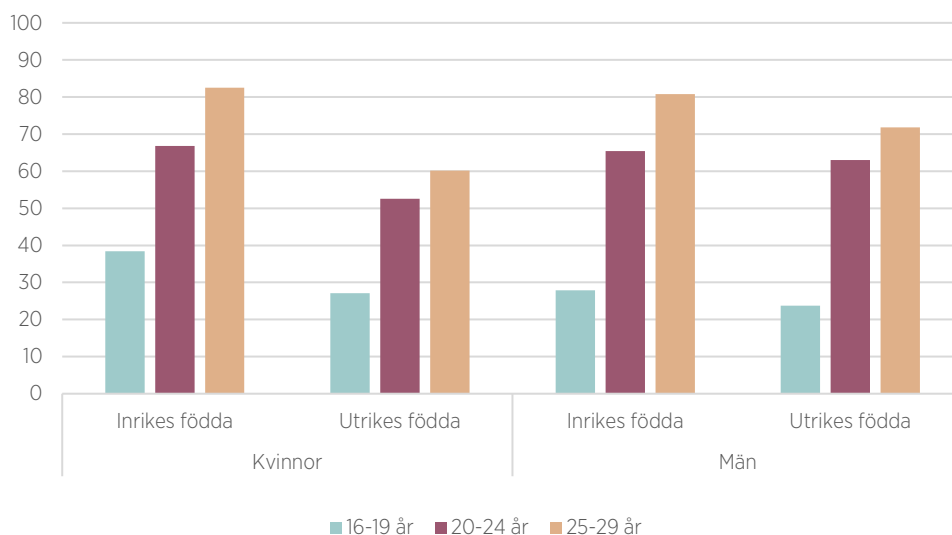
Källa: SCB. Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS). Årligt register efter kön, ålder och år.

Ett av de vanligaste måtten för att analysera arbetsmarknaden är sysselsättningsgrad, vilket visar hur stor andel av befolkningen i en viss kategori som är sysselsatt. Sysselsättningsgraden hos unga 20–29 år har ökat för såväl utrikes som inrikes födda kvinnor och män sedan 2020, vilket kan förstås som en återhämtning efter pandemin. Dock har sysselsättningsgraden minskat något sedan 2022, vilket gäller alla unga förutom utrikes födda kvinnor och män 25–29 år där det i stället fortsatt skett en ökning. Trots ökningen är utrikes födda kvinnors sysselsättningsgrad betydligt lägre än för utrikes födda män. Motsvarande skillnad syns inte mellan inrikes födda kvinnor och män, där sysselsättningsgraden ligger på ungefär samma nivå för samtliga unga. För

² Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) är hierarkiskt ordnad, det vill säga att befolkningen beskrivs efter sex arbetsmarknadsstatusar i fallande ordning (statusen pensionär utesluts här). En person kan bara förekomma i en kategori och då den som är högst i hierarkin. Gruppen Sysselsatta består i BAS av underkategorierna ”i arbete” och ”frånvarande hela veckan”.

utrikes födda syns inte heller samma ökning av sysselsättningsgraden med stigande ålder som för inrikes födda, vid en jämförelse av åldersgrupperna 20–24 år och 25–29 år.

Figur 2. Sysselsättningsgrad (procent) för utrikes och inrikes födda kvinnor och män. 2023.

Källa: SCB. Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS).

Ungas utbildning- och yrkesval

Fler kvinnor än män bedriver högre studier och det är en trend som håller i sig. 66 procent av de kvinnor som gick ut gymnasiet 2019 har valt att läsa vidare på universitet eller högskola inom fem år efter examen, medan detsamma gäller 48 procent av männen.³ Det är vanligare att män hoppar av utbildningen än att kvinnor gör det, och den största risken för avhopp finns för män inom de kvinnodominerade utbildningarna socionom, förskollärare och sjuksköterska. Kvinnor rör sig i allt högre utsträckning till mansdominerade utbildningar, men det syns ännu tydligt vilka ämnesområden som är manligt kodade.⁴ Även om kvinnor utgör majoriteten av de studerande inom de flesta ämnesområden på universitet och högskola är det fler män än kvinnor som studerar inom ämnena naturvetenskap och teknik. Störst skillnad mellan andelen kvinnor och män syns inom vård och omsorg, där kvinnor utgjorde 84 procent av de registrerade läsåret 2022/2023.⁵

Unga kvinnor och män arbetar inom olika yrken och för kvinnor i åldern 16–24 år är det vanligast att arbeta inom handel, följt av vård och omsorg och hotell och restaurangverksamhet. För män i samma ålder är också handel den vanligaste näringsgrenen, följt av företagstjänster och byggverksamhet. För åldersgruppen 25–29 år arbetar kvinnor främst inom vård och omsorg medan män i samma ålder främst arbetar inom företagstjänster. Sett till fördelningen av kvinnor och män i åldern 25–29 år, då fler

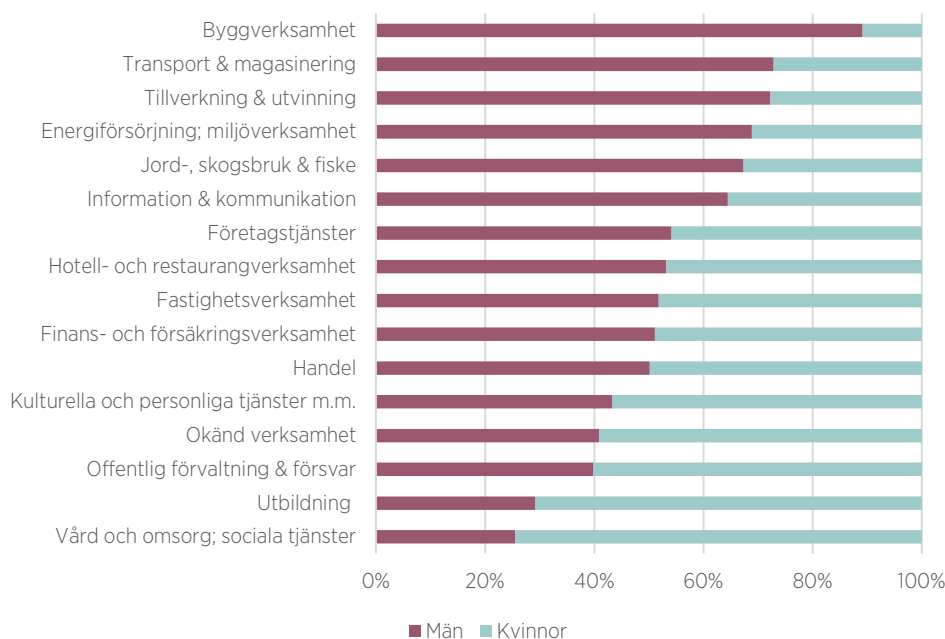
³ SCB. Övergång från gymnasieskola till eftergymnasiala utbildningar. Andel gymnasieexaminerade som påbörjat högskolestudier (inom 5 år) efter kön och avgångsår.

⁴ Jämställdhetsmyndigheten (2022a)

⁵ Universitetskanslersämbetet och SCB (2024)

övergått från studier till förvärvsarbete, är de mest kvinnodominerade näringsgrenarna vård och omsorg och utbildning. Den största mansdominansen finns inom byggverksamhet samt transport och magasinering. Sammantaget går det därmed att se könsbundna mönster i ungas utbildningsval och vilka näringsgrenar de sedan övergår till att arbeta inom.

Figur 3. Fördelning (procent) av kvinnor och män 25–29 år inom olika näringsgrenar. 2022.

Källa: SCB, Yrkesregistret med yrkesstatistik. Anställda 16–64 år efter näringsgren SNI 2007, ålder, kön och år.

Tidsbegränsade anställningsformer skapar otrygghet

För de flesta är en stabil och fast anställning en förutsättning för ekonomisk trygghet. För unga är dock tidsbegränsade anställningar betydligt vanligare än för äldre åldersgrupper. Enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU) var andelen med tidsbegränsade anställningar 2023 högst i åldersgruppen 15–24 år och inom samma åldersgrupp är andelen kvinnor högre än män.⁶ Bland män är fasta anställningar alltid vanligare än tidsbegränsade, oavsett ålder. För kvinnor sker skiftet till att fasta anställningar blir vanligast först efter 25 års ålder.⁷ Att andelen med tidsbegränsade anställningar är som högst för unga, samt för kvinnor, kan förklaras av att även studerande räknas som sysselsatta i AKU under förutsättning att de arbetar vid sidan av studierna. Bland de med tidsbegränsade anställningar i åldern 15–24 år är mäns medelarbetstid (23,3 timmar) längre än kvinnors (18,9 timmar). Detsamma gäller dock även fast anställda, där den faktiska medelarbetstiden per vecka är längre för män (31,3

⁶ SCB (2023a)

⁷ SCB. Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Sysselsatta 15–24 år efter anknypningsgrad till arbetsmarknaden, kön och ålder. 2023.

timmar) än vad den är för kvinnor (24,3 timmar).⁸ Även om medelarbetstiden ökar för både kvinnor och män med stigande ålder kvarstår alltså könsskillnaderna, vilket innebär att trenden av att kvinnors medelarbetstid är kortare etableras i tidig ålder för att sedan hålla i sig.

I en kartläggning av covid-19-pandemins effekter på unga (15–24 år) visar SCB att återhämtningen har sett olika ut för kvinnor och män. Mellan 2019 och 2022 har andelen fastanställda kvinnor succesivt minskat, samtidigt som andelen med tidsbegränsade anställningar har ökat. Bland män har det i stället skett en ökning sedan pandemins start, både vad gäller fasta och tidsbegränsade anställningar. Samtidigt ökade ansökningarna till universitet och högskolor under pandemin, vilket kan innebära att kvinnor som annars skulle arbeta gått över till utbildning som huvudsaklig sysselsättning. En annan förklaring kan vara att arbetsgivare blir mer återhållsamma med fasta tjänster i tider av osäkerhet, vilket blir särskilt tydligt i branscher där tidsbegränsade anställningar är vanliga.⁹

Tidsbegränsade anställningar är mer vanligt förekommande inom kvinnodominerade branscher och försvårar därmed kvinnors chanser att bli erbjudna heltidstjänster, vilket är en faktor som kan skapa ojämställda förutsättningar för unga kvinnor som vill arbeta heltid.¹⁰ Mellan 2022 och 2023 har antalet unga kvinnor med fast anställning ökat och ligger på ungefär samma nivå som 2019, samtidigt som antalet med tidsbegränsade anställningar blivit högre. För kvinnor har dock antalet fastanställda inte kommit upp i samma nivåer som åren innan pandemin, medan de för män ligger på en högre nivå än före 2019.¹¹ Det tyder på att pandemin påverkat ungas anställningsmönster och lett till effekter som håller i sig.

Arbetslöshet

Enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik ligger arbetslösheten bland unga på en högre nivå än hos befolkningen i stort. I november 2024 var 6,9 procent av den registerbaserade arbetskraften inskriven som arbetslös¹² hos Arbetsförmedlingen, medan andelen bland ungdomar 18–24 år låg på 8,3 procent. Det är en ökning från året innan som skett för både kvinnor och män. I åldersgrupperna 18–24 år och 25–29 år är trenden genomgående att en högre andel män än kvinnor är inskrivna som arbetslösa. I åldersgruppen 25–29 år är könsskillnaderna inte lika stora, även om det också här syns att arbetslösheten är högre bland män. Medan andelen arbetslösa av arbetskraften blir lägre uppåt i åldrarna för män, sker en motsatt trend för kvinnor då andelen ligger på en högre nivå för åldersgruppen 25–29 år.

⁸ SCB. Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Medelarbetstid (faktisk) per vecka för sysselsatta 15–24 år, timmar efter anknypningsgrad till arbetsmarknaden, kön, ålder och år. 2023.

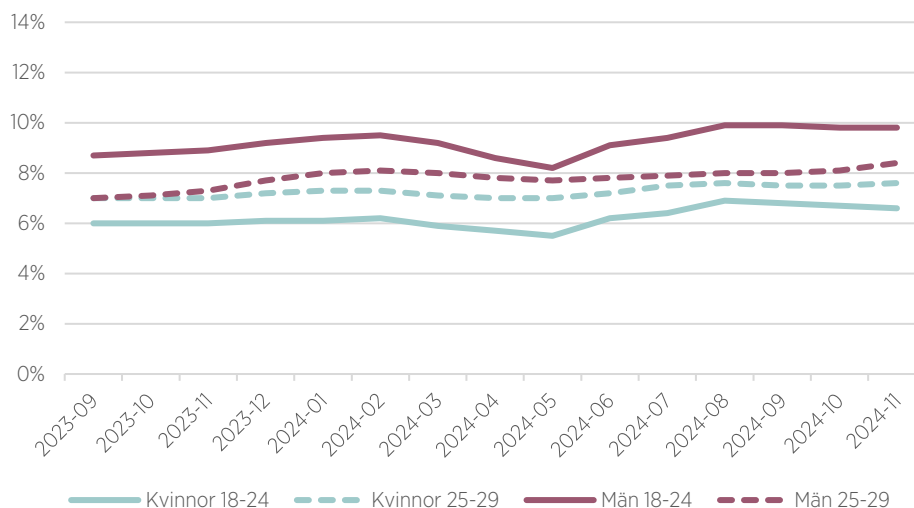
⁹ SCB (2023b)

¹⁰ Jämställdhetsmyndigheten (2023b)

¹¹ SCB. Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Sysselsatta 15–24 år efter anknypningsgrad till arbetsmarknaden, kön och ålder. 2023.

¹² Arbetsförmedlingen beräknar andelen arbetslösa genom att ställa antalet inskrivna arbetslösa i relation till den totala arbetskraften i BAS. Inskrivna arbetslösa är en summering av antalet öppet arbetslösa och arbetslösa som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program (arbetslösa i program).

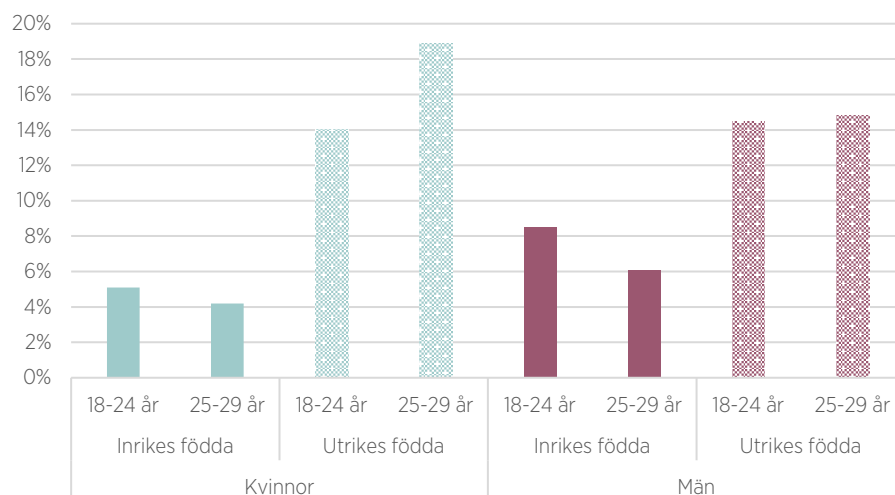
Figur 4. Andel (procent) inskrivna arbetslösa. September 2023–november 2024.

Källa: Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.

Även om andelen inskrivna arbetslösa ökar bland unga kvinnor uppåt i åldrarna totalt sett, finns det skillnader mellan inrikes och utrikes födda kvinnor. Andelen arbetslösa är högre bland både utrikes födda kvinnor och män, i jämförelse med andelen inrikes födda. I åldern 18–24 år är det en något högre andel utrikes födda män än kvinnor, medan det för gruppen 25–29 år tvärtom är en högre andel utrikes födda kvinnor än män.

Figur 5. Andel (procent) inskrivna arbetslösa, utrikes och inrikes födda kvinnor och män. November 2024.

Källa: Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.

Det är också en större skillnad i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda kvinnor i jämförelse med skillnaden mellan inrikes och utrikes födda män. Arbetslösheten låg i november 2024 för inrikes födda kvinnor på ungefär samma nivå inom gruppen 18–24

år (5,1 procent) som hos 25–29 åringar (4,2 procent). Bland utrikes födda kvinnor syntes däremot en ökning från 14 procent i gruppen 18–24 år till 18,9 procent i gruppen 25–29 år. I den äldre åldersgruppen blir dessutom arbetslösheten högre för utrikes födda kvinnor än utrikes födda män. En förklaring till varför arbetslösheten ökar med åldern för gruppen kvinnor kan därmed vara den betydliga ökningen för utrikes födda kvinnor.

Den höga arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor indikerar att det finns strukturella hinder för denna grups möjligheter på arbetsmarknaden. Det kan exempelvis handla om svårigheter att komma i kontakt med – och upplevelser av strukturell diskriminering i mötet med – myndigheter och andra samhällsaktörer, som i sin tur inte tillgodoser de behov och kompetenser de arbetssökande har.¹³ Sådana brister har konstaterats hos Arbetsförmedlingen där utrikes födda kvinnor bemöts med stereotypa fördomar och antaganden om sämre motivation än vad män förväntas ha.¹⁴ Trots att unga utrikes födda kvinnor har eftergymnasial utbildning i högre utsträckning än män (både utrikes och inrikes födda), är andelen som förvärvsarbetar lägst för denna grupp. En bakomliggande faktor kan enligt myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) vara att utrikes födda kvinnor är föräldralediga i högre utsträckning än andra unga och har ett större omsorgsansvar, vilket skapar en svagare position på arbetsmarknaden. En annan förklaring kan vara att personer med utländsk eftergymnasial utbildning har svårt att få den erkänd i Sverige.¹⁵ Det förklarar dock inte skillnaden mellan utrikes födda kvinnor och män. En ytterligare förklaring kan i stället vara att skillnaderna är en följd av att kvinnodominerade yrken ställer krav på kompetens och språkkunskaper som är svårare att uppfylla än kraven i mansdominerade yrken.¹⁶

Långtidsarbetslöshet

Enligt Arbetsförmedlingens definition bedöms en individ under 25 år befinna sig i långtidsarbetslöshet när arbetslösheten sträcker sig över mer än sex månader. För både unga kvinnor och män har antalet utan arbete i mer än sex månader ökat sedan föregående år. Av de unga 18–24 år som är inskrivna arbetslösa är det en högre andel med funktionsnedsättning (som medför nedsatt arbetsförmåga) som varit utan arbete under långa perioder, i jämförelse med inskrivna som inte har funktionsnedsättning.

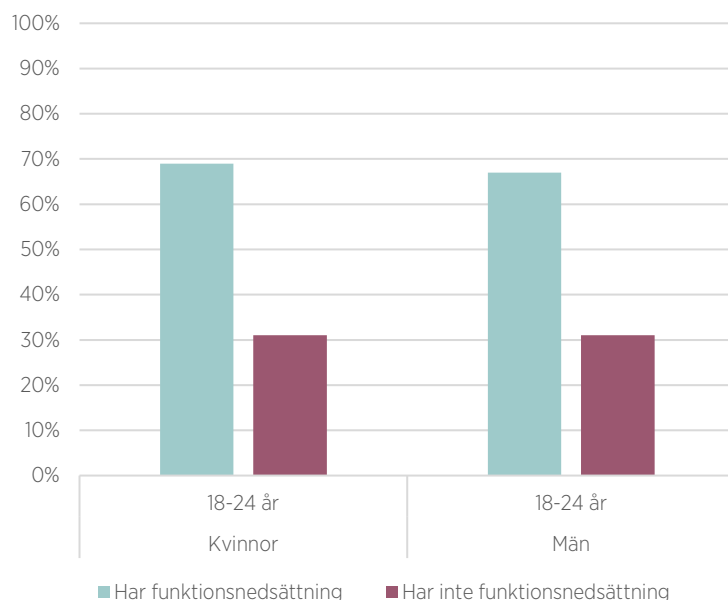
¹³ Jämställdhetsmyndigheten (2023a)

¹⁴ Jämställdhetsmyndigheten (2022b)

¹⁵ MUCF (2021)

¹⁶ Ibid

Figur 6. Andel (procent) av totala antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än 6 månader. November 2024.

Källa: Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.

Att sakna gymnasiekompetens innebär en förhöjd risk för långtidsarbetslöshet. I och med en ökning totalt sett av andelen personer med gymnasieutbildning höjs också utbildningskraven för flera jobb, vilket gör att unga som saknar gymnasieutbildning hamnar längre bort från arbetsmarknaden.¹⁷ Andelen personer med funktionsnedsättning som påbörjat men inte avslutat gymnasieutbildning är högre än för övriga i befolkningen. Också inom högre studier möter studerande med funktionsnedsättning motstånd, både vad gäller ekonomiska svårigheter och bristande bemötande på utbildningen.¹⁸ Möjligheten till fungerande och tillgängliggjord utbildning bör därmed ses som en viktig faktor för att motverka långtidsarbetslösheten för unga med funktionsnedsättningar. Utöver att det är vanligare för unga med funktionsnedsättning att inte avsluta gymnasiestudier är det också en högre andel utrikes födda (17 procent) än inrikes födda (8 procent) som har högst en förgymnasial utbildning.¹⁹ Det är vanligare att killar saknar fullgjord gymnasieutbildning och särskilt vanligt är det för utrikes födda killar. Medan andelen utrikes födda tjejer har gjort en stark minskning sedan 2016 och ligger relativt nära genomsnittet för samtliga unga, har det samtidigt skett en tydlig ökning av andelen utrikes födda killar (16–24 år) som inte studerar och saknar gymnasieutbildning.²⁰ Det blir därmed också en viktig målgrupp att följa upp gällande vilka konsekvenserna blir på den framtida arbetsmarknadssituationen.

¹⁷ Arbetsförmedlingen (2024)

¹⁸ Jämställdhetsmyndigheten (2019)

¹⁹ SCB (2023c)

²⁰ MUCF (2024)

Unga som varken arbetar eller studerar

Även om andelen som är inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen kan ge ett mått på ungas situation missar den statistiken de unga som inte aktivt söker arbete. Dessa unga innefattas dock av statistiken över unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).²¹ För både kvinnor och män sker nästan en fördubbling av andelen UVAS bland de som är 25–29 år, i jämförelse med nivåerna för unga i åldern 16–24 år. Totalt sett är det en högre andel män i gruppen, samtidigt som det också är viktigt att belysa de stora skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda kvinnor och män. För samtliga unga 16–24 år var det 2022 mer än dubbelt så vanligt för utrikes födda att tillhöra UVAS. Andelen utrikes födda kvinnor är något högre än andelen utrikes födda män, medan det bland inrikes födda unga är en högre andel män än kvinnor. Precis som i Arbetsförmedlingens statistik ökar skillnaderna mellan utrikes födda kvinnor och män när vi tittar på åldern 25–29 år. Då ligger andelen utrikes födda kvinnor på 20,8 procent.²² Det tyder återigen på att det finns särskilda strukturella hinder för utrikes födda och särskilt för utrikes födda kvinnor.

Socialt kapital och anställningsbarhet

För en ung person saknas i regel längre arbetslivserfarenhet vilket innebär att andra faktorer än arbetsmeriter spelar in i möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. Till exempel spelar både nätverk och förebilder roll i möjligheten att skaffa sig sitt första jobb. För arbetslösa unga som tidigare inte haft ett arbete syns en positiv effekt av att ha högt socialt kapital på möjligheten att bli anställd och förmågan att söka arbete.²³ Fyra av tio unga i åldern 18–25 år uppger att de fått sitt nuvarande arbete genom personer de känner. För att fler unga ska få möjligheten att etablera kontakter har MUCF lyft vikten av både utbildning och sommarjobb, samtidigt som det finns varierande hinder även där. Både utrikes födda och unga med funktionsnedsättning uppger i högre utsträckning att de inte har haft sommarjobb eller aldrig gått vidare i processen när de har sökt ett.²⁴ Det tyder på att vikten av sociala kontaktnät skapar ojämlika förutsättningar som kan utgöra ett hinder för att senare gå vidare till en anställning.

En annan väg till att etablera sig på arbetsmarknaden kan gå via olika arbetsmarknadsprogram och insatser. Däremot har tidigare forskning visat att det finns en risk att unga som deltar i insatserna upplever en stigmatisering och själva blir beskyllda för sin arbetslöshet. Aktiveringsinsatser riskerar även att skapa ”inlåsnings effekter” i form av att deltagare avskärmas från andra sociala sammanhang och drivs in i en given bana för hur deras etablering ska gå till.²⁵ I den heterogena gruppen unga finns det svårigheter för vissa grupper att etablera sig direkt på arbetsmarknaden, vilket inkluderar unga som hoppat av skolan tidigt, unga med funktionsnedsättning och unga migranter.²⁶ Den förenklade bilden att det är brist på motivation som hindrar unga från att klara av skolan eller etablera sig vidare på arbetsmarknaden kan nyanseras genom att låta de unga få komma till tals. Enligt unga

²¹ Enligt MUCF innefattar gruppen unga som varken arbetar eller studerar ”personer som under det aktuella kalenderåret haft arbetsinkomster understigande ett prisbasbelopp (48 300 kronor under 2022) och inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerade eller studerat vid SFI mer än 60 timmar”.

²² Statistik från MUCF:s webbplats.

²³ Andersson, A.B. (2021)

²⁴ MUCF (2022c)

²⁵ Fredriksson, M. (2022)

²⁶ Jørgensen, C.H., Järvinen, T. & Lundahl, L. (2019)

själva uppstår bristen på motivation av att de upplever sig själva som ansvariga för att ha misslyckats i skolan. Detta trots att det är faktorer som inlärningssvårigheter eller språkproblem som gör det svårt att hålla den studietakt som förväntas.²⁷ Sammantaget är det en rad faktorer som gör inträdet på arbetsmarknaden olika svårt för olika grupper av unga. Med stor tyngdpunkt på individens ansvar ger exempelvis olika tillgång till sociala nätverk skilda förutsättningar, där kontakter kan göra stor skillnad för möjligheterna att få ett jobb.

Enligt Arbetsförmedlingens prognos över ungdomsarbetslösheten bedöms nivåerna, efter att ha stigit under 2024, vända nedåt allteftersom efterfrågan på arbetskraft stärks 2025.²⁸ Ungdomsarbetslösheten, som i november 2024 låg på en högre nivå än motsvarande period året innan, kan dock ha konsekvenser för ungas hälsa och möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden, även i framtiden. Erfarenheter av ungdomsarbetslöshet har visat sig vara kopplat till en högre risk för psykisk sjukdom, beroendeproblematik och ohälsa.²⁹ De långsiktiga effekterna av tillfällig arbetslöshet visar att upplevelserna av arbetslöshet inte är ett tillfälligt fenomen. Snarare lämnar själva historiken av arbetslöshet psykiska spår även för den som senare blir anställd. Därför är det av vikt att se ungas sysselsättningsstatus ur ett långsiktigt perspektiv, i stället för som uppdelad i separata upplevelser där all typ av otrygghet eller ohälsa förväntas försvinna vid anställning.³⁰

Sammanfattningsvis framkommer skillnader i förutsättningarna för arbetsmarknadsetablering när vi tittar på olika grupper kvinnor och män. Även om fler män än kvinnor totalt är inskrivna som arbetslösa eller tillhör gruppen UVAS indikerar de högre nivåerna av arbetslöshet och lägre sysselsättningsgrad bland utrikes födda kvinnor, samt nivåerna av långtidsarbetslöshet för unga med funktionsnedsättning, att unga möter olika villkor och förutsättningar i arbetslivsetableringen.

²⁷ Sundelin, Å., Lindgren, J., & Lundahl, L. (2023)

²⁸ Arbetsförmedlingen (2024)

²⁹ Thern, E., de Munter, J., Hemmingsson, T., & Rasmussen, F. (2017)

³⁰ Hammarström, A., & Ahlgren, C. (2019)

UNGAS SKULDER OCH SPARANDE

Ekonomi utgör en viktig del i ungas sociala tillvaro och kan skapa förutsättningar för ett liv som "alla andras". En ökad digital närvaro, förenklade möjligheter att ta snabba lån och reklam som riktar sig specifikt till unga skapar samtidigt en påtaglig risk för att hamna i överskuldsättning. Det syns bland annat i att skuldsättningen ökar kraftigt bland unga kvinnor. Skillnader i unga kvinnors och mäns finansiella kunskap uppstår som en följd av normativa uppväxtnummer och förutfattade meningar om att framför allt unga kvinnor är mindre kunniga kring ekonomiska frågor. Också kvinnors och mäns sparmönster ser olika ut, vilket etableras redan i hur föräldrar investerar åt sina barn.

Skulderna och skuldbeloppen ökar

Även om genomsnittsåldern för en första skuld hos Kronofogden är cirka 40 år är den åldersgrupp som flest förstagångsgäldenärer tillhör 26–34 år. Något som ytterligare utmärker unga förstagångsgäldenärer, i åldern 18–25 år, är att antalet skulddagar är fler än för äldre grupper. Det innebär att skulder kan ta längre tid för unga att betala av.³¹ Enligt Finansinspektionen har unga låntagare förhöjd sannolikhet för betalningsproblem efter låntagning, vilket är något som gäller oberoende av skillnader i inkomst. Män tar generellt större lån än kvinnor samtidigt som kvinnor tar fler lån än män. Det kan förklaras av att kvinnor i högre utsträckning betalar med faktura och delbetalningar, vilket är vanliga betalningsmetoder vid lån av små belopp. Unga och låginkomsttagare utgör den grupp där inkassokrav är vanligast och det riskerar att bli ett återkommande problem snarare än ett engångsfenomen. Andelen konsumtionslåntagare med inkassokrav är dessutom betydligt högre bland unga män i åldern 18–24 år än för andra åldersgrupper. Samtidigt konstaterar Finansinspektionen att inkassokrav inte är en lika tydlig indikator på betalningssvårigheter hos just unga eftersom de tenderar att betala av skulden i tid, i jämförelse med vad inkassokrav innebär för äldre åldersgrupper.³²

Antalet unga (18–25 år) med skulder hos Kronofogden har minskat de senaste tio åren, vilket gäller både kvinnor och män. Mellan 2022 och 2023 har dock antalet skuldsatta ökat. Samtidigt sker en trend av att också skuldbeloppen ökar bland unga, vilket särskilt tydligt syns hos unga kvinnor där det skett en ökning med 106 procent under tidsperioden 2013–2023. Ökningen under samma period ligger på 36 procent för män.³³ Även om unga män därmed är fortsatt skuldsatta i högre utsträckning än unga kvinnor och har en högre medianskuld är det bland unga kvinnor som det tydligast syns ett skifte. Bland både kvinnor och män har skulderna ökat mest till privata företag eller privatpersoner (enskilda mål). År 2023 var 83 procent av de unga kvinnornas skulder kopplade till enskilda mål. Det var också den vanligaste orsaken för unga män (47 procent), om än i lägre utsträckning. För unga män ligger andelen skulder som är brottsrelaterade på en särskilt hög nivå (39 procent).³⁴ För unga kvinnor är näthandel den vanligaste källan till

³¹ Kronofogden (2023)

³² Finansinspektionen (2022)

³³ Kronofogden (2024)

³⁴ Kronofogden (2024)

skulder, medan det för män är vanligast med telekommunikationsskulder.³⁵ Liknande resultat konstateras av Internetstiftelsen 2022 i rapporten *Svenskarna och internet* som visar att kvinnor i större utsträckning handlar kläder, hälso- och skönhetsprodukter och presenter online jämfört med män.³⁶ I en undersökning från Swedbank är det en högre andel unga män än kvinnor som svarar att de har handlat på kredit och avbetalning, samt en något högre andel som lånat till konsumtion eller tagit snabblån. Samtidigt är det fler kvinnor som uppger att de gör impulsiva köp som de sedan ångrar.³⁷

Digital konsumtion som arena för skuldsättning

Det faktum att det skett en ökning av unga kvinnors skulder, där näthandeln utgör den vanligaste arenan, kan delvis förklaras av att onlinehandeln är uppbyggd på ett sätt som främjar impulsiva köp. Ökningen kan ytterligare ses som en effekt av covid-19-pandemin då den digitala närvaron ökade. Det skapade ett beteende som lever kvar även efter pandemin. Ett antal studier pekar på ett samband mellan ökad närvaro på digitala plattformar, en positiv inställning till riktad reklam och impulsiva köpmönster. Med hjälp av algoritmer blir det enklare att sprida riktad reklam och möjligheten att göra impulsiva köp när som helst leder i sin tur till en sämre uppfattning om den personliga ekonomin.³⁸ Enligt Konsumentverket utgör digitala plattformar en risk för unga och utsatta konsumenter att börja eller fortsätta handla med krediter. På grund av att algoritmer baseras på användares sökhistorik kan reklam återkommande riktas till redan skuldsatta individer som tidigare handlat med krediter. Unga hamnar i särskild risk för denna typ av riktad reklam eftersom allt fler företag använder sig av influencers i sin marknadsföring, vilket särskilt riktar sig till en ung målgrupp.³⁹ Sett till gruppen tonåringar (13–19 år) uppger över hälften av tjejerna att de konsumerat något som en influencer eller känd person marknadsfört.⁴⁰ I *Svenskarna och internet* från 2023 framkommer att svenskar generellt är negativa till riktad reklam och till att personliga data samlas in online. Däremot är unga födda på 2000-talet i högre utsträckning positiva till anpassad reklam än äldre åldersgrupper. Bland 1990- och 2000-talister är dessutom en högre andel kvinnor än män positiva till riktad reklam medan det är vanligare att män upplever det som en kränkning när deras personliga data samlas in.⁴¹

Att onlinehandel blivit mer utbrett bland unga kan förklara en större acceptans av digital marknadsföring, datainsamling och impulsiva köp. En utmärkande faktor för unga (18–25 år) med återkommande betalningsproblem som följd av digital konsumtion och överskuldsättning är avsaknaden av ett socialt nätverk. Det är särskilt vanligt bland män, som har pekats ut som en sårbar grupp för skuldsättning. En annan aspekt är att det ofta tar lång tid för överskuldsatta unga att söka hjälp, alternativt att de inte söker hjälp alls på grund av känslor av tabu. Den digitala marknaden underlättar för överskuldsättning eftersom konsumenten inte möter lika mycket motstånd eller komplikationer online vid inköp eller låntagande.⁴² Det kan även ses en koppling mellan

³⁵ Kronofogden (2022)

³⁶ Internetstiftelsen (2022)

³⁷ Swedbank (2023)

³⁸ Nyrhinen, J., Lonka, K., Sirola, A., Ranta, M., & Wilska, T. (2023); Nyrhinen, J., Sirola, A., Koskelainen, T., Munnukka, J., & Wilska, T. A. (2024)

³⁹ Konsumentverket (2021)

⁴⁰ Swedbank (2024)

⁴¹ Internetstiftelsen (2023)

⁴² Larsson, S., Svensson, L., & Carlsson, H. (2016)

unga som hoppar av skolan tidigt och en ökad risk för skuldsättning. För att förebygga ojämlika förutsättningar blir det därför viktigt att kunskap om den personliga ekonomin lärs ut tidigt i ungas skolgång eller på andra sätt när de unga som har störst problem med betalningar.⁴³ För unga med vissa funktionsnedsättningar kan det finnas ytterligare svårigheter att hantera ekonomin eller begränsa sin konsumtion, vilket också kan gälla för personer med stabila inkomster. Skuldsättning kan även uppstå som en effekt av psykisk ohälsa, både i form av att överkonsumtion fungerar som en coping-strategi eller att skulder uppstår till följd av svårigheter och motstånd till att ta tag i betalningen.⁴⁴

Det stereotypa narrativet om unga som oansvariga samspelar med idén om skuldsättning som ett individuellt problem. Tidigare studier betonar att unga befinner sig i en särskilt kritisk plats i livet som präglas av att ta steget över till vuxenlivet. Samtidigt som skuldsättning försvårar den övergången är risken att få skulder särskilt hög i ung ålder. Det privatekonomiska perspektivet på skuldsättning gör att individens socioekonomi och den samhälleliga strukturen överses i diskussionen kring och i det förebyggande arbetet kopplat till skulder.⁴⁵ Detta kan bli ett hinder för att förstå de insatser som behöver göras för att motverka skuldsättning, som i så fall kan behöva rikta in sig på samhällsbärande system snarare än mot individen.

Det kan även vara relevant att se till vilka som i störst utsträckning blir skuldsatta. I jämförelse med de genomsnittliga nivåerna för antalet skuldsatta i åldern 18–25 år i Sverige är nivåerna särskilt höga för invandrade män och andra generationens invandrade män. Forskning har pekat på att andra generationens invandrade män är överrepresenterade med 124 procent i Kronofogdens statistik, medan andelen invandrade kvinnor inte skiljer sig märkbart från den genomsnittliga nivån i befolkningen. Genomsnittsåldern för andra generationens invandrare när det kommer till ens första skuld hos Kronofogden är dessutom lägre än för andra grupper. En förklaring till de högre nivåerna av skuldsättning är bristande kunskap bland de skuldsatta om det svenska systemet, vilket kräver att myndigheter blir bättre på att fånga upp den målgruppen.⁴⁶

Könsnormer om den finansiella förmågan

Ekonomiska könsskillnader kan vara en effekt av könsstereotypa föreställningar om kvinnors och mäns kompetens på området. Enligt en studie om ungas (18–29 år) finansiella förmåga (*financial literacy*) är kunskapen lägre hos unga vuxna än vad tidigare forskning har visat. Den finansiella förmågan hos kvinnor skattas dessutom som lägre än hos män. Med tanke på att kvinnor i studien oftare svarade att de inte visste svaret på de ekonomirelaterade frågorna indikeras att osäkerheten på den egna förmågan spelar in i resultaten. Det kan ses i relation till att fler kvinnor i studien rapporterade höga nivåer av oro och ångest generellt, något som ytterligare kan bidra till självtvivel.⁴⁷ Ungas kvinnors osäkerhet, och mäns självförtroende, speglas vidare i att det är betydligt vanligare att unga kvinnor (64 procent) införskaffar kunskap om sparande från en partner eller familj än vad det är för unga män (39 procent).⁴⁸ Liknande resultat kan även hittas

⁴³ Vuleta, D. (2022)

⁴⁴ MUCF (2022c)

⁴⁵ Davidsson, T., & Eriksson, E. (2023)

⁴⁶ Vuleta, D. (2022)

⁴⁷ Samuelsson, E., Levinsson, H., & Ahlström, R. (2024)

⁴⁸ Swedbank (2023)

i en undersökning gjord av Sparbanken Syd, där resultaten visar att kvinnor överlag i lägre utsträckning än män anser att de har tillräckligt goda kunskaper för att kunna förändra sin ekonomiska situation.⁴⁹

Diskursen om att män har högre finansiell förmåga än kvinnor riskerar att reproduceras, inte bara genom individuella val utan också av hur omgivningen agerar efter könsnormer. Ett exempel som har lyfts fram är hur finansiella rådgivare påverkas och i vissa fall grundar sina vägledande samtal i könsnormer och förutfattade meningar om klienten.⁵⁰ Även annan forskning visar hur genus spelar in i kvinnors och mäns ekonomiska beteende relaterat till skuldsättning på ett brett plan. Som en följd av könsnormer och förväntningar visar resultaten bland annat att skuldsättning vanligen fördelas inom hushåll i att kvinnor oftare tar lån för att ta hand om partner eller barn medan män oftare hamnar i skuld av individuella skäl eller kopplat till sin karriär.⁵¹ Normaliseringen av ekonomi som en manlig domän kan även förstås som en grund till ett ökat risktagande och lägre benägenhet att ta hjälp av andra, vilket i sin tur kan sätta unga män i en svår situation. Ett exempel är att risken för att hamna i spelberoende är större för män, då det i ung ålder främst är killar som har spelproblem. Trots en 18-årsgräns för spel om pengar är det en ökande andel som redan i gymnasieåldern spelar, och särskilt vanligt är det för killar. Även här spelar marknadsföring roll då en majoritet av de unga uppger att de exponerats för spelreklam. Vid 18 års ålder ökar förekomsten av problemspelande markant och särskilt vanligt är det för unga män.⁵²

Mäns sparande etableras i ung ålder

Det är skillnad mellan tjejers och killars sparande, vilket kan ses som en ytterligare effekt av normerandet av ekonomi som ett manligt område. Från tio års ålder etableras enligt Avanza ett ”spargap” mellan killar och tjejer och vid femton års ålder tillhör endast var tredje barnsparkonto tjejer.⁵³ Också skillnader i handlande med aktier etableras tidigt, då det redan vid tre års ålder är en högre andel pojkar som har aktier. Att placeringen börjar tidigt kan vara en förklaring till varför andelen som sparar i aktier sedan stiger succesivt i tonårsåldern, då killar får upp intresset och i fortsatt större utsträckning sparar mer i aktier än tjejer. Den tidiga ”debuten” i aktiesparandet syns också i att kvinnor i snitt börjar spara senare än män.⁵⁴ Normen om att investeringar och sparande är ett manligt område etableras därmed tidigt i föräldrars beteende, vilket skapar förutsättningar för att barnen sedan tar innehavet vidare. Det betyder dock inte att kvinnor generellt gör sämre investeringar än män. Enligt banken Avanza syns en trend av att framför allt unga kvinnor i åldern 18–30 år gör bättre investeringar sett till att deras medianavkastning är sex gånger så hög som för motsvarande grupp män.⁵⁵ Sammantaget etableras däremot en norm om att spara och investera i yngre åldrar för män, än vad det gör för kvinnor. Att kvinnor visat sig göra mer framgångsrika investeringar indikerar dock ett möjligt trendskifte som dessutom lägger normen om kvinnors finansiella förmåga i ett nytt ljus.

⁴⁹ Sparbanken Syd (2024)

⁵⁰ Callegari, J., Liedgren, P., & Kullberg, C. (2022)

⁵¹ Callegari, J., Liedgren, P., & Kullberg, C. (2019)

⁵² Folkhälsomyndigheten (2022)

⁵³ Avanza (2021)

⁵⁴ Finansinspektionen (2023)

⁵⁵ Avanza (2022)

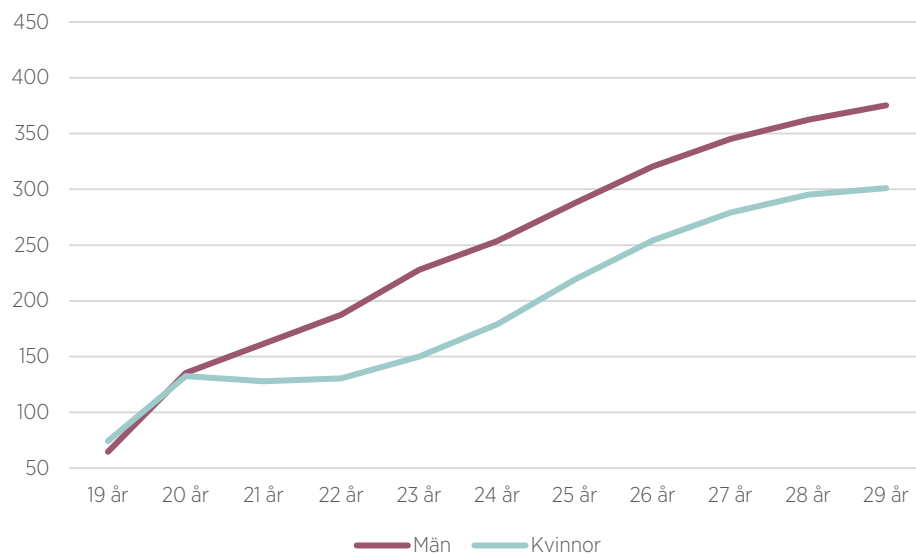
UNGAS EKONOMI OCH HÄLSA

Den personliga ekonomin samspelar med ungas tillfredsställelse över sin tillvaro och upplevda hälsa. Skillnader gällande inkomstnivåer och typer av inkomstkällor etablerar ekonomisk ojämställdhet redan i ung ålder. Utöver familjeekonomiska förutsättningar uppger utrikes födda, personer med funktionsnedsättningar och hbtqi-personer en lägre ekonomisk standard och högre missnöje med ekonomin. Många unga delar en stress och oro över ekonomi och särskilt oroliga är unga kvinnor.

Inkomster och ekonomisk standard

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män tar sin början redan i unga åldrar. Från 20 års ålder ökar skillnaderna och mäns förvärvsinkomst blir succesivt högre än kvinnors. Vid 29 års ålder är mäns medianinkomst 20 procent högre än kvinnors. En förklaring till varför skillnaderna ökar, utöver att tillfälliga anställningar och deltidstjänster är vanligare för kvinnor, är att unga kvinnor i högre utsträckning har annan huvudsaklig inkomst än lön under perioder som följd av exempelvis studier, föräldraledighet eller sjukdom.

Figur 7. Sammanräknad förvärvsinkomst, tkr. 2022.

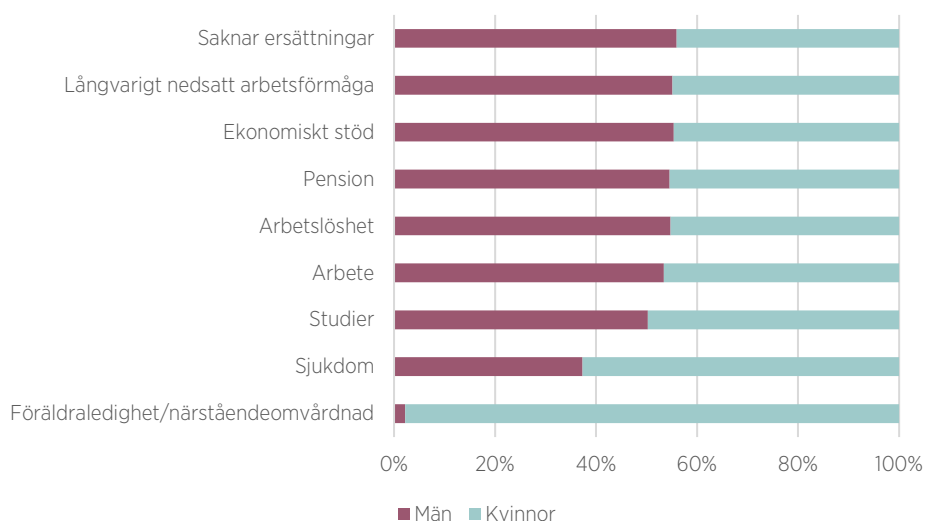

Källa: SCB. Inkomster och skatter. Sammanräknad förvärvsinkomst, medianinkomst för boende i Sverige hela året, tkr efter kön, ålder och år.

Enligt befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) är den vanligaste huvudsakliga inkomstkällan för unga 16–29 år ersättning för arbete. Det gäller dock en högre andel män (68 procent) än kvinnor (64 procent). För unga 25–29 år är skillnaderna större, då 80,5 procent av männen och 71 procent av kvinnorna har ersättning för arbete som huvudsaklig inkomstkälla. En delförklaring kan vara att kvinnor studerar i högre utsträckning än män, en skillnad som särskilt syns i åldern 25–29 år då kvinnor utgör 60

procent av de med ersättning för studier som huvudsaklig inkomst. De tydligaste skillnaderna mellan kvinnor och män framkommer i fördelningen av de mindre vanligt förekommande inkomstkällorna. Det är vanligare för kvinnor än män att ha ersättning vid sjukdom som huvudsaklig inkomst. Mest markant är hur ersättning vid föräldraledighet eller närståendeomvårdnad fördelar sig, där det nästan enbart är kvinnor som har det som huvudsaklig inkomst.

Figur 8. Andel kvinnor och män 16–29 år per huvudsaklig inkomstkälla (ersättning för/vid), 2022.

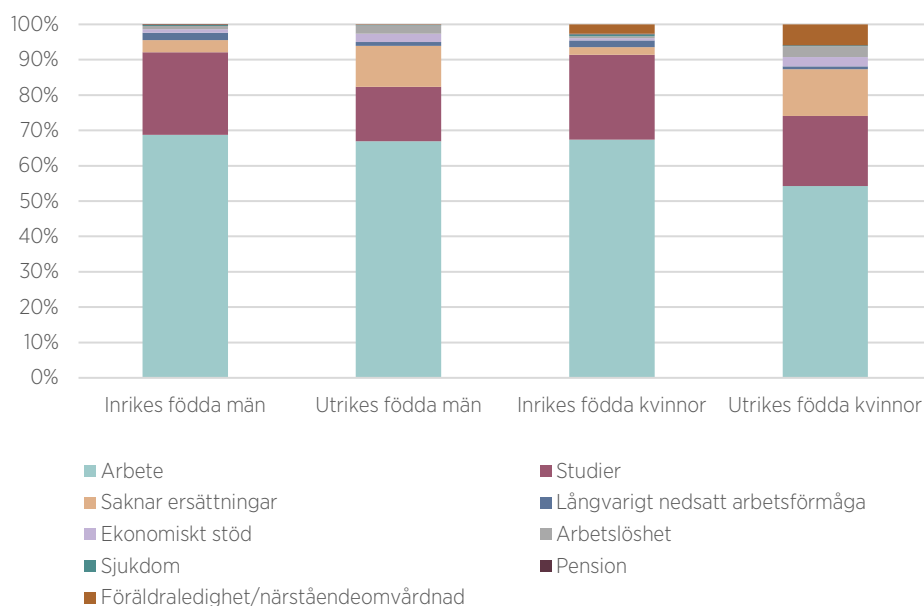

Källa: SCB. Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS).

För unga 16–29 år är andelen med arbete som huvudsaklig inkomstkälla relativt jämn i en jämförelse av inrikes födda män och kvinnor samt utrikes födda män. Andelen utrikes födda kvinnor särskiljer sig dock och ligger på en lägre nivå. En förklaring är att det bland utrikes födda är en högre andel som saknar ersättning. Medan det bland inrikes födda unga 16–29 år är 3 procent som saknar ersättningar är det bland utrikes födda 12 procent⁵⁶. Även andra inkomstkällor är vanligare för utrikes födda kvinnor, varav andelen med ersättning för föräldraledighet eller närståendeomvårdnad är högre än för inrikes födda kvinnor.

⁵⁶ Statusen ”Saknar ersättningar” innefattar bland annat personer som saknar inkomster, eller vars huvudsakliga inkomstkälla består av barnbidrag eller kapitalinkomster. Det innefattar även personer som utvandrat men som fortfarande är folkbokförda i Sverige (SCB 2024).

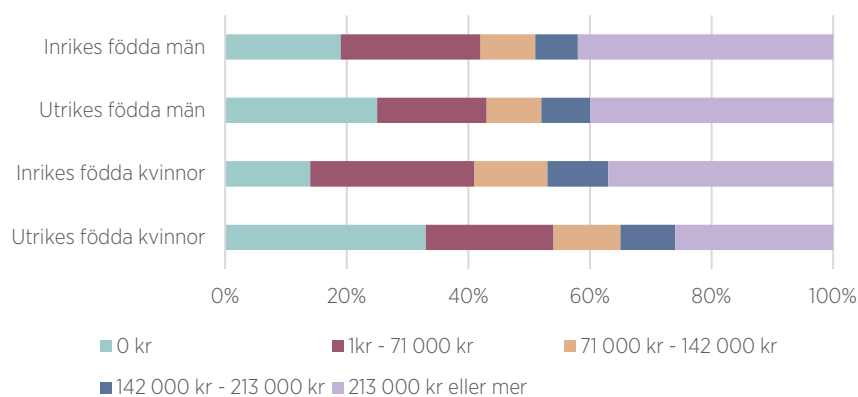
Figur 9. Huvudsaklig inkomstkälla för unga 16–29 år. 2022.

Källa: SCB. Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS).

Sett till storleken på den arbetsrelaterade inkomsten⁵⁷ är det en högre andel unga män (16–29 år) än kvinnor som tillhör den översta inkomstnivån på 213 000 kronor eller mer. Särskilt stor skillnad är det mellan inrikes födda män, där 42 procent tillhör den inkomstgruppen, och utrikes födda kvinnor där andelen är 26 procent. Det är vanligare för utrikes födda att ha en arbetsrelaterad inkomstnivå på 0 kr och det är därutöver vanligare för utrikes födda kvinnor (33 procent) än män (25 procent).

Figur 10. Arbetsrelaterad inkomstnivå, 16–29 år. 2022.

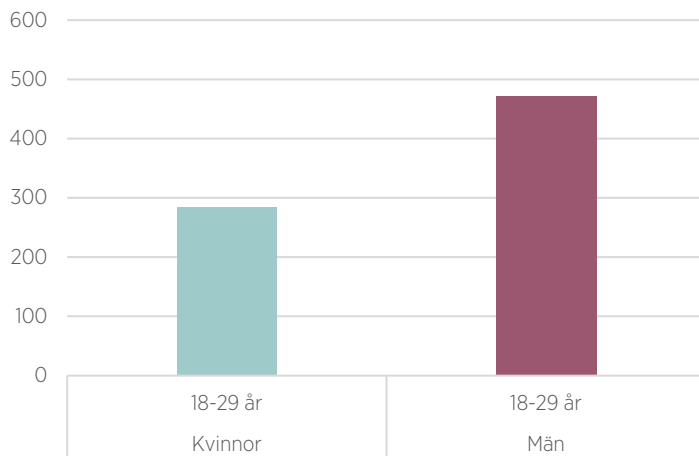

Källa: SCB. Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS).

⁵⁷ Arbetsrelaterad inkomstnivå är strukturerad efter inkomstbasbeloppet, som år 2022 var 71 000 kr. De med någon form av arbetsrelaterad inkomst härleds till statusen Sysselsatt, medan övriga som saknar ersättning för arbete eller är tillfälligt frånvarande har 0 kronor i inkomst (SCB 2024).

Att exempelvis ha föräldrapenning som huvudsaklig inkomst är betydligt vanligare för unga kvinnor än för unga män. Samtidigt har var fjärde ung föräldraledig låg inkomststandard, vilket innebär att kvinnor blir särskilt utsatta när deras huvudsakliga inkomst utgörs av föräldrapenning.⁵⁸ Statistik från Försäkringskassan visar att av unga 20–24 år så utgör kvinnor 80 procent av det totala antalet mottagare av föräldrapenning. I åldern 25–29 minskar skillnaderna, men kvinnor utgör ändå majoriteten på 69 procent.⁵⁹ Att ha barn som ung påverkar inkomsten olika för kvinnor och män. Sett till den disponibla inkomsten för ensamstående kvinnor och män med barn är medelinkomsten för män 40 procent högre än för kvinnor.

Figur 11. Disponibel inkomst för ensamstående med barn 0–19 år, medelvärde tkr. 2022.

Källa: SCB. Inkomster och skatter. Disponibel inkomst för hushåll efter hushållstyp, ålder och år.

Resultat från MUCF:s nationella ungdomsenkät visar att en högre andel unga (16–25 år) med funktionsnedsättning är missnöjda över sin ekonomi eller har svårt att klara löpande utgifter jämfört med unga utan funktionsnedsättningar. Framför allt uppger tjejer detta i högre utsträckning än killar.⁶⁰ Även unga hbtqi-personer är i högre utsträckning missnöjda över sin ekonomi i jämförelse med unga heterocispersoner⁶¹. Under perioden 2011–2022 har skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda unga (20–24 år) minskat när det gäller andelen som lever med låg ekonomisk standard. Enligt MUCF beror utjämnandet på att allt färre utrikes födda män har låg ekonomisk standard. Från att ha varit på en markant högre nivå än det totala antalet unga är gruppen nu på samma nivå som genomsnittet för hela gruppen unga. Även om det syns en nedåtgående trend också för unga utrikes födda kvinnor sticker andelen med låg ekonomisk standard ut som betydligt högre än övriga grupper.⁶² Att därmed inte se könsskillnaderna i nivåerna av ekonomisk standard skapar en risk för att utrikes födda kvinnor förbises som en fortsatt utsatt grupp. Marginaliseringen av unga utrikes födda kan även ta sig uttryck i tillgången

⁵⁸ MUCF (2022c)

⁵⁹ Statistik från Försäkringskassan, gäller år 2023.

⁶⁰ MUCF (2022b)

⁶¹ Termen *heterocisperson* används av MUCF (2022b) för heterosexuella cispersoner.

⁶² MUCF (2024)

till berättigade bidrag och ersättningar, något som kan slå mot både kvinnor och män. För invandrade unga med psykisk sjukdom är risken för arbetslöshet högre än för inrikes födda unga, samtidigt som uttagandet av sjukpenning är lägre. Kopplat till tidigare forskning är det möjligt att den lägre tillgången till sjukpenning bygger på ett mörkertal av individer som egentligen skulle vara i behov av bidraget, men som till följd av bristande socialt stöd och kunskap om systemet inte ansöker.⁶³

Oro och ångest påverkar

Redan innan unga träder in i arbetslivet eller högskolestudier upplever många en hög nivå av stress och prestationsångest. 15-åriga tjejer och personer som uppgett annat kön skattar sin skolrelaterade stress som högre än vad killar gör och har i större utsträckning upplevt hälsobesvär. För de som upplever sin familjeekonomi som dålig är det dessutom vanligare med hälsobesvär och stress jämfört med unga med god familjeekonomi. Krav och förväntningar tas av unga själva upp som två framstående skäl till psykisk ohälsa, vilket bland annat innebär krav kopplade till social status och umgänge samt att prestera i studier och i arbetslivet.⁶⁴ Statistik från Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät indikerar dessutom att den självupplevda ekonomin på många plan är sämre hos unga kvinnor (16–29 år) än unga män. En högre andel unga kvinnor i undersökningen har haft en ekonomisk kris och fler uppger att de har svårt att klara en oväntad utgift, något som är en genomgående trend över åren.⁶⁵ Resultaten från enkäten visar också att det är nästan dubbelt så vanligt för unga kvinnor att känna sig stressade än vad det är för unga män.⁶⁶

De ökande nivåerna av skuldsättning som diskuterades i kapitel 2 *Ungas skulder och sparande* bör även de ses som indikatorer på ungas hälsa, vilket innefattar risken för suicid. En forskningsstudie pekar på att det finns en ökad risk för självmordsförsök bland personer som registrerats som skuldsatta hos Kronofogden, vilket är en risk som ökar med längre tider av obetalda skulder.⁶⁷ Enligt en annan studie gjord på överskuldsatta individer uppger en femtedel att de någon gång försökt ta sitt liv och särskilt stor är risken för de som är ensamboende. Studien lyfter därutöver ensamboende kvinnor som en särskild riskgrupp, något som samspekar med att det över lag är vanligare med självmordsförsök bland kvinnor än vad det är för män.⁶⁸ Med tanke på att det är vanligast att unga män har återkommande betalningsproblem och saknar sociala nätverk bör dock också de ses som en sårbar grupp. I 2024 års upplaga av Nationella Folkhälsoenkäten framkommer att det är vanligare för unga män att ofta eller alltid ha besvär av ensamhet, samt att det är vanligare för unga män att sakna emotionellt stöd än vad det är för unga kvinnor.⁶⁹ Det har även konstaterats i tidigare forskning att män är mindre villiga att söka hjälp för sin skuldproblematik.⁷⁰ Sammanfattningsvis visar resultat från myndigheter och forskning att det finns en tydlig koppling mellan ekonomiska svårigheter och psykisk ohälsa, vilket blir viktigt att följa upp som samexisterande och

⁶³ Chen, J., Mittendorfer-Rutz, E., Berg, L., Nørredam, M., Sijbrandij, M., & Klimek, P. (2023); Geirsdottir, G., Mittendorfer-Rutz, E., Björkenstam, E., Chen, L., Dorner, T. E., & Amin, R. (2023)

⁶⁴ MUCF (2023)

⁶⁵ Folkhälsomyndigheten (2024)

⁶⁶ Folkhälsomyndigheten (2024)

⁶⁷ Rojas, Y. (2023)

⁶⁸ Levinsson, H. et al. (2023)

⁶⁹ Folkhälsomyndigheten (2024)

⁷⁰ Callegari, J., Liedgren, P., & Kullberg, C. (2019)

samvarierande fenomen. Eftersom det är vanligt att skuldsatta unga dröjer flera år med att söka hjälp och rådgivning riskerar den psykiska ohälsan att förbli osynlig om den inte fångas upp i ett tidigt stadie.

Ekonomisk stress

Upplevelsen av ekonomisk stress är ett alltmer vanligt förekommande fenomen hos både unga kvinnor och män. Enligt Swedbank känner sig en tredjedel av alla unga (18–29 år) mer stressade för sin ekonomi än vad de gjort tidigare år. Det är dock en betydligt högre andel tjejer (40 procent) som upplever ekonomisk stress i jämförelse med killar (27 procent). Konsekvenserna har enligt undersökningen blivit att kvinnor i högre utsträckning drar ned på sina kostnader.⁷¹ Som tidigare nämnt är otrygga anställningar en bidragande faktor till varför unga upplever ekonomisk stress. Eftersom konsumtion dessutom utgör en byggsten i ungas sociala tillvaro blir ekonomin delvis väsentlig för gemenskap och kontakt med vänner. Stressen kan även uppstå utifrån ett jämförande av livsstilar och en vilja att ha samma ekonomiska standard som sina vänner, något som i sin tur riskerar skapa överskuldssättning.⁷² Upplevelsen av social exkludering hos överskuldssatta unga är vanligt förekommande, vilket utöver kontakten med vänner och möjligheten till övrig konsumtion utom den mest livsnödvändiga även kan innefatta att bli exkluderad från bostadsmarknaden.

Unga med skuldproblematik begränsas även i sin valmöjlighet av arbete. Att få en anställning i sig hindras inte nödvändigtvis av att ha en skuldhistorik, men de risker som uppstår vid byte av tjänst gör att skuldsatta unga lätt fastnar på en arbetsplats av rädsla för att förlora den trygghet deras nuvarande anställning ger. Möjligheten att vidareutbilda sig blir dessutom begränsad eftersom inkomsten blir för låg för att täcka både studier och avbetalningen på skuldbeloppet.⁷³

I Sverige pågår ett forskningsprojekt inriktat på ungas psykiska hälsa i relation till etablering på arbetsmarknaden.⁷⁴ Projektet genomförs med en enkätstudie som återkommande skickas ut till personer i åldrarna 18–29 år. Ett av de bakomliggande motiven till studien är att skaffa kunskap om varför utmattning och stress blir allt vanligare även i yngre åldrar, något som inte bara påverkas av arbetet i sig utan även av händelser under skolgången eller i processen av att etablera sig på arbetsmarknaden. En trend som skiljer sig från tidigare forskningsresultat, där fokus legat på hur dåliga skolresultat och arbetslöshet leder till ohälsa, är att även högpresterande unga upplever ohälsa i en stor utsträckning, vilket i sin tur påverkar deras etablering på arbetsmarknaden.⁷⁵ Det är en utveckling som pekar på att ohälsa, stress och svårigheter att klara av arbetslivet har en tydlig koppling till upplevelsen av att inte räcka till, vilket etablerar sig redan innan unga hunnit kliva in i arbetslivet. Resultat från studien har hittills kunnat visa att kvinnor upplever högre nivåer av stress, oro och längre perioder av sjukfrånvaro.⁷⁶ Det stöds av annan svensk forskning som beskriver ungas upplevelser av arbetsbörda och ohälsa. Det är vanligare för kvinnor att ta på sig en för stor arbetsbörda, något som hänger ihop med upplevelsen av att behöva bevisa sin kompetens

⁷¹ Swedbank (2023)

⁷² MUCF (2022c)

⁷³ Davidsson, T. & Eriksson, E. (2024)

⁷⁴ Y-SLOSH (Young Swedish Longitudinal Occupational Survey of Health)

⁷⁵ FORTE (2022)

⁷⁶ Svenska Longitudinella studien Om Sociala förhållanden, arbetsliv och Hälsa (SLOSH)

för att inte undervärderas i relation till manliga kollegor. Det finns en risk att både unga kvinnor och män undviker att sätta gränser som följd av upplevda prestationskrav, vilket i sin tur kan leda till konsekvenser för hälsan.⁷⁷

Diskriminering av unga hbtqi-personer

Enligt en undersökning gjord av MUCF är det en högre andel unga hbtqi-personer (39 procent) som varit ofrivilligt arbetslösa i jämförelse med heterocispersoner (29 procent) och i intervjuer uppger flera deltagare att deras yrkesval påverkas av risken för diskriminering. Unga hbtqi-personer är dessutom mindre nöjda med både sin arbetssituation och ekonomi än unga heterocispersoner. Missnöjet kan kopplas till den utsatthet som hbtqi-personer riskerar att uppleva både på arbetsplatsen och i rekryteringsprocessen när de söker jobb. Det är mer än dubbelt så vanligt att unga tjejer känt sig orättvist behandlade på sin arbetsplats än killar och vanligast är det för hbtqi-tjejer.⁷⁸ Enligt en forskningsöversikt från Forte riskerar utsatthet för mobbning i skolåldern att påverka framtida etablering och trots att homo- och bisexuella i Sverige genomsnittligt har en högre utbildningsnivå än heterosexuella har de lägre individuell disponibel inkomst. Även ökad utsatthet för stress och psykisk ohälsa, som en följd av diskriminering eller den upplevda risken för det, påverkar unga hbtqi-personers allmänna hälsa negativt.⁷⁹

I den senaste upplagan av EU LGBTIQ Survey uppger 20 procent av de svarande unga (18–24 år) i Sverige att de *alltid* har dolt att de är hbtqi för sina kollegor. Särskilt vanligt är det för transkvinnor där andelen är högre än genomsnittet. Även om det endast är 2 procent av de svarande totalt som upplevt diskriminering när de sökt arbete är det en betydligt högre andel transkvinnor (31 procent) och transmän (23 procent) som upplevt det de senaste 12 månaderna. Transpersoner uppger även i högre utsträckning än cispersoner att de upplevt negativa kommentarer till följd av deras identitet på sin arbetsplats.⁸⁰ Även om Sverige på många plan ligger ”bra” till i jämförelse med EU generellt indikerar resultaten av studien, tillsammans med tidigare forskning och undersökningar, att det finns förhöjda risker för diskriminering för unga hbtqi-personer och särskilt för transpersoner. Det är något som i sin tur kan få effekter på den personliga ekonomin och möjligheten att etablera sig i arbetslivet.

⁷⁷ Olsson C, Tinnerholm Ljungberg H, Björk Brämberg E, Nybergh L & Jensen I. (2023)

⁷⁸ MUCF (2022b)

⁷⁹ Forte (2018)

⁸⁰ FRA (2024)

SLUTSATSER

Ojämsställda förutsättningar till arbete och inkomst

Ojämsställda mönster etableras redan innan och under tiden som unga kliver in i vuxenlivet. Ungas sysselsättningsgrad har ökat på lång sikt, men det återstår skillnader mellan inrikes och utrikes födda kvinnor och män. Unga utrikes födda har lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda unga och särskilt låg sysselsättningsgrad har utrikes födda kvinnor, som haft en sämre utveckling över tid i jämförelse med utrikes födda män. En fullgjord gymnasieutbildning blir grundläggande för framtida möjligheter till arbete, men förutsättningarna att klara sin utbildning är sämre för vissa grupper av unga. Bland de unga som saknar fullgjord gymnasieutbildning sticker utrikes födda män ut, där andelen ökat kraftigt de senaste åren. Sociala nätverk spelar även roll för ungas möjlighet att skaffa sitt första jobb, vilket skapar ett utanförskap för de som saknar relevanta kontakter på arbetsmarknaden.

Mönstret av att män har längre medelarbetstid etableras redan i ung ålder och fasta anställningar utgör normen för män oavsett ålder. Andelen personer med tidsbegränsade anställningar fortsätter alltså vara högre för unga kvinnor än för unga män, vilket kan vara en följd av en större svårighet att få fast anställning inom kvinnodominerade branscher. Trots att kvinnor utbildar sig i högre utsträckning än män etableras ett inkomstgap redan i ung ålder till kvinnors nackdel. Inkomstgapet upphör inte heller uppåt i åldrarna, då kvinnor som utbildat sig kan förväntas ha övergått till arbete. Det är vanligare för kvinnor än män att ha andra huvudsakliga inkomstkällor än ersättning för arbete, särskilt för utrikes födda kvinnor. Att vara ung förälder påverkar ekonomin olika för kvinnor och män, där ensamstående kvinnors disponibla inkomst är betydligt lägre än mäns i samma situation. Dessutom är det nästan enbart kvinnor som har ersättning för föräldraledighet eller närståendeomvårdnad som huvudsaklig inkomstkälla.

Medan arbetslösheten minskar för unga män vid 25–29 års ålder sker det tvärtom för unga kvinnor en ökning av andelen inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen, vilket kan förklaras av en ökning bland utrikes födda kvinnor. Diskriminering i mötet med arbetsgivare och myndigheter, svårigheter att få till sig information samt högre krav inom kvinnodominerade yrken är exempel på strukturella hinder för många unga utrikes födda kvinnors arbetsmarknadsetablering. Det finns också skillnader mellan kvinnor och män som har respektive inte har funktionsnedsättning, där unga med funktionsnedsättning i större utsträckning är utan arbete längre perioder. Det blir därmed viktigt med insatser som främjar alla ungas anställningsmöjligheter, vilket inte bara innefattar analyser av skillnader mellan kvinnor och män, utan också av skillnader mellan olika grupper av kvinnor respektive män.

Skuldbeloppen ökar för unga kvinnor

Utbredningen av digitala plattformar som arenor för konsumtion skapar en ökad risk för unga att hamna i skuldsättning och svåra ekonomiska situationer. Även om män fortsatt har fler skulder och högre skuldbelopp syns en trend att skuldbeloppen och antalet skulder ökar kraftigt bland unga kvinnor. Näthandel, riktad reklam och sociala medier kan ses som drivande faktorer bakom utvecklingen. Bland unga är utrikes födda män och

andra generationens invandrade män överrepresenterade i Kronofogdens statistik över gäldenärer, något som kan vara en effekt av bristande kunskap om systemet och krav vid pågående skuldsättning.

Att den finansiella förmågan skiljer sig mellan unga kvinnor och män kan ses som en effekt av könsnormer. Redan i hur föräldrar hanterar sina barns ekonomi framkommer ett mönster där pojkar får ett större sparkapital än flickor. Ung kvinnor upplever en större osäkerhet på den egna förmågan och förlitar sig i högre utsträckning på andra, något som blir en följd av att ekonomi kodas som ett manligt kunskapsområde. Den normen skapar även risker för unga män, som utöver högre nivåer av skuldsättning är överrepresenterade bland unga med spelproblematik. Förväntan på att män ska ha större kunskap om ekonomi förstärker tabun kring betalningsproblem, vilket kan vara ännu en drivande faktor till att unga män inte uppsöker socialt stöd för ekonomiska problem. Trots att mäns sparande och investeringar etableras i yngre ålder går det att se indikationer på ett möjligt trendskifte. Att unga kvinnor gör mer ekonomiskt fördelaktiga investeringar än män ifrågasätter normen om ekonomi och investeringar som ett manligt område.

Tidig ohälsa påverkar övergången till vuxenlivet

När unga själva inte söker hjälp för ekonomiska problem, eller saknar kunskapen om hur systemen fungerar, blir det desto viktigare för myndigheter och andra aktörer att fånga upp målgruppen i ett tidigt stadium. Skuldsättning bland unga skapar ett ökat utanförskap, både socialt och i rörligheten på bostads- och arbetsmarknaden. Risken för ohälsa och suicid ökar för skuldsatta personer och ensamhet bör ses som en riskfaktor, framför allt bland unga män som upplever ensamhet och undviker att söka hjälp i högre utsträckning.

Utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer är grupper av unga som upplever starkare ekonomiskt missnöje. Upplevelser av diskriminering och bristfälligt bemötande får effekter på den personliga ekonomin och möjligheten att delta i både arbetsliv och utbildning. Skillnaderna mellan utrikes och inrikes födda unga har minskat gällande andelen som lever med låg ekonomisk standard. Samtidigt är det fortfarande en betydligt högre andel utrikes födda kvinnor bland de med låg ekonomisk standard, vilket innebär att de inte haft samma positiva utvecklingskurva som utrikes födda män. Det belyser återigen vikten av att analysera skillnader inom grupper av unga.

Stress och psykisk ohälsa förekommer redan i skolåldern, där det går att se att flickor är mer stressade än pojkar. Upplevelsen av ekonomisk stress och oro är även särskilt stark för unga kvinnor. Skolrelaterad stress kan få konsekvenser på den framtida etableringen i arbetslivet och unga kvinnors prestationskrav skapar en lägre tröskel för tidiga problem med utbrändhet som följd. Sammanfattningsvis får krav och förväntningar som uppstår i ung ålder effekter på den framtida möjligheten att gå vidare i vuxenlivet. Ojämlika förutsättningar, som uppstår av brist på kunskap, svåruppfyllda krav och strukturella hinder, skapar i sin tur hinder för att ungas ekonomi ska vara jämställd.

REFERENSER

- Andersson, A.B. (2021). Social capital and self-efficacy in the process of youth entry into the labour market: Evidence from a longitudinal study in Sweden. *Research in Social Stratification and Mobility*, 71, 100580. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2020.100580>
- Avanza. (2021). *Spargapet mellan kvinnor och män börjar redan i mellanstadiet*. Pressmeddelande 21 december 2021.
- Arbetsförmedlingen. (2024). *Arbetsmarknadsutsikterna uppdatering våren 2024. Utvecklingen på arbetsmarknaden 2024–2025* (2024:5).
- Avanza. (2022). *Kvinnor investerar dubbelt så bra som män*. Pressmeddelande 8 mars 2022.
- Callegari, J., Liedgren, P., & Kullberg, C. (2019). Gendered debt – a scoping study review of research on debt acquisition and management in single and couple households. *European Journal of Social Work*, 23(5), 742–754. <https://doi.org/10.1080/13691457.2019.1567467>
- Callegari, J., Liedgren, P., & Kullberg, C. (2022). The making of the indebted wo/man: gendered constructions of fiscal identities and help-giving technologies in Swedish budget and debt counselling. *Nordic Social Work Research*, 12(1), 122–142. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2020.1786713>
- Davidsson, T., & Eriksson, E. (2023). *Skuldyngd – Unga vuxna och skuldens dimensioner: Policy Brief #2, jan 2023*. Lunds universitet, Socialhögskolan.
- Davidsson, T. & Eriksson, E. (2024). *Skuldyngd – Unga vuxna och skuldens dimensioner: Policy Brief #3, jan 2024*. Tema social exkludering. Lund University.
- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2024). *EU LGBTIQ Survey III*. Hämtad 2024-12-03 från <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/2024/eu-lgbtqi-survey-iii#:~:text=It%20provides%20policymakers%20with%20a%20solid>
- Finansinspektionen. (2022). *Svenska konsumtionslån*.
- Finansinspektionen. (2023). *Skillnader mellan kvinnor och mäns beteende på börsen*. FI-analys nr 42.
- Folkhälsomyndigheten (2022). *Unga och spel om pengar – Resultat från en undersökning om spel om pengar bland unga 16–19 år och föräldrar 2021*.
- Folkhälsomyndigheten. (2023). *Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2023*.
- Folkhälsomyndigheten. (2024). *Folkhälsodata*. Hämtad 2024-12-12 från https://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata/
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE). (2018). *Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer – Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns?*
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE). (2022). *Ungas arbetsliv och hälsa – hur hänger det ihop?* Hämtad 2024-05-31 från <https://forte.se/artikel/ungas-arbetsliv-och-halsa-hur-hanger-det-ihop/>
- Fredriksson, M. (2022). *Fostran till anställningsbarhet*. Mälardalens universitet, Akademin för hälsa, vård och välfärd, Hälsa och välfärd.
- Hammarström, A. & Ahlgren, C. (2019). Living in the shadow of unemployment -an unhealthy life situation: A qualitative study of young people from leaving school until early adult life. *BMC Public Health*, 19(1), 1661–1661. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-8005-5>
- Internetstiftelsen. (2022). *Svenskarna och internet 2022*.
- Internetstiftelsen. (2023). *Svenskarna och internet 2023*.
- Jämställdhetsmyndigheten. (2019). *Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning* (2019:5).

- Jämställdhetsmyndigheten. (2022a). *Val efter eget kön* (2022:4).
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022b). *Stärkta möjligheter genom samverkan. Insatser för att underlätta utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden* (2022:13).
- Jämställdhetsmyndigheten. (2023a). *Mellan tillit och misstro. Utrikes födda kvinnor om sina behov och hinder i relation till arbetsmarknadsetablering* (2023:5).
- Jämställdhetsmyndigheten. (2023b). *Analys av den könssegregerade arbetsmarknaden* (2023:8).
- Jørgensen, C.H., Järvinen, T. & Lundahl, L. (2019). A Nordic transition regime? Policies for school-to-work transitions in Sweden, Denmark and Finland. *European Educational Research Journal EERJ*, 18(3), 278–297. <https://doi.org/10.1177/1474904119830037>
- Konsumentverket. (2021). *Konsument på kredit – En analys av situationen på marknaden för konsumentkrediter och risker för överskuldsetting*. Rapport 2021:1.
- Kronofogden. (2022). *Skuldsättning bland unga vuxna*. Korta analyser nr 1, 2022.
- Kronofogden. (2023). *Förstagångsgäldenärer – en översikt*. Korta analyser nr 2, 2023.
- Kronofogden. (2024). *Unga kvinnors skuldutveckling oroar*. Pressmeddelande 18 juni 2024.
- Larsson, S., Svensson, L., & Carlsson, H. (2016). Digital Consumption and Over-Indebtedness Among Young Adults in Sweden, *LUii reports; Vol. 3*, Lund University Internet Institute.
- Levinsson, H., Probert-Lindström, S., Holmgren, R., Nilsson Sundström, E., & Ahlström, R. (2023). Suicidal behaviour in over-indebted individuals: a cross-sectional study in Sweden. *Nordic Journal of Psychiatry*, 77(7), 669-675. <https://doi.org/10.1080/08039488.2023.2218349>
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2021). *Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2022a). *Ung Idag 2022 - Ungas försörjning och ekonomiska levnadsvillkor*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2022b). "Jag är inte ensam, det finns andra som jag" – *Unga hbtqi-personers levnadsvillkor*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2022c). *Ett liv som andras – om ungas ekonomiska utsatthet*. Fokus 22.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2023). *Att inte bara överleva, utan faktiskt också leva – En kartläggning om ungas psykiska hälsa*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2024). *En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige*. Ung Idag 2024:1.
- Nyrhinen, J., Lonka, K., Sirola, A., Ranta, M., & Wilska, T. (2023). Young adults' online shopping addiction: The role of self-regulation and smartphone use. *International Journal of Consumer Studies*, 47(5), 1871–1884. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12961>
- Nyrhinen, J., Sirola, A., Koskelainen, T., Munnukka, J., & Wilska, T. A. (2024). Online antecedents for young consumers' impulse buying behavior. *Computers in Human Behavior*, 153, 108129. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.108129>
- Olsson, C., Tinnerholm Ljungberg, H., Björk Brämberg, E., Nybergh, L. & Jensen, I. (2023). A gender perspective on perceived causes of sick leave due to common mental disorders among young Swedish employees: A qualitative interview study. *PloS one*, 18(9), e0291551. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0291551>
- Rojas, Y. (2023). Status of Debtor Registration at an Enforcement Authority and Risk of Nonfatal Suicide Attempt. *Crisis* 2023 44:3, 209-215.
- Samuelsson, E., Levinsson, H., & Ahlström, R. (2024). Financial Literacy, Personal Financial Situation, and Mental Health Among Young Adults in Sweden. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*.

- Sparbanken Syd. (2024). *Ekonomihälsaindex. Skåningarnas ekonomiska prioriteringar och jämställda mående*.
- SCB. (2023a) *Arbetsmarknadssituationen för befolkningen 15–74 år – AKU 2023*.
- SCB. (2023b). *Utvecklingen på arbetsmarknaden för unga: Kvartal 4 2019 – Kvartal 4 2022*.
- SCB. (2023c). *Befolkningens utbildning 2022*. Temarapport 2023:8.
- SCB. (2024). *Huvudsaklig inkomstkälla och Arbetsrelaterad inkomstnivå*.
- Sundelin, Å., Lindgren, J., & Lundahl, L. (2023). Young People's Stories of School Failure and Remedial Trajectories – Clues to Prevention of School Absenteeism and Early School Leaving. *European Education*, 55(3–4), 202–215.
<https://doi.org/10.1080/10564934.2023.2251023>
- Swedbank. (2023). *Ekonomi, livet och framtiden – Swedbanks rapport om ungas ekonomi och livsval*.
- Swedbank. (2024). *Tonåringars ekonomi – Rapport om 13-19 åringars koll på pengar*.
- Svenska Longitudinella studien Om Sociala förhållanden, arbetsliv och Hälsa (SLOSH).
<https://slosh.se/diagram-resultat/senaste-data#cT1zaWNrMnZfJnA9a29uXyZvPTAsMSZ0PUZSRVE=>
- Thern, E., de Munter, J., Hemmingsson, T., & Rasmussen, F. (2017). Long-term effects of youth unemployment on mental health: does an economic crisis make a difference? *Journal of Epidemiology and Community Health (1979-)*, 71(4), 344–349.
- Universitetskanslersämbetet och SCB. (2024). *Universitet och högskolor. Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2022/2023*.
- Vuleta, D. (2022). *Law and Social Exclusion: The functions and dysfunctions of the Swedish legal system in light of overindebtedness among immigrants*. [Doctoral Thesis (monograph), Department of Sociology of Law]. Lund University.

Jämställdhetsmyndigheten | Vikingsgatan 3, 41104 Göteborg | 031-3929000
info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se